

Filosofie: Denken met het hart

Na het lezen van het boek 'Denken met het hart' van Bas Hengstmengel is het idee ontstaan om de paradijstheze te onderbouwen met enkele filosofische gedachten die ik uit dat boek heb gehaald.

In de filosofie is het kwaad een groot probleem.

Hoe kan een almachtig liefdevolle God zoveel kwaad toelaten?

Auschwitz is een probleem.

Velen zijn daarop stukgelopen en hebben God verlaten.

God en Auschwitz zijn niet te combineren. Of toch wél?

Alvin Plantinga staat in de traditie van het 'klassiek realisme'.

Zijn uitgangspunten spreken mij aan, met name dat we logisch over God mogen denken.

Uit het bovengenoemde boek zal ik daarover meerdere keren citeren.

In de paradijstheze stel ik dat iedereen een tweede leven zal krijgen en dat het uiteindelijk met iedereen goed zal aflopen. Iedereen zal God danken en loven.

Het kwade zal dan zijn overwonnen.

Slachtoffers zullen ruimschoots gecompenseerd worden.

Iedereen zal terug kunnen kijken op een weg die uiteindelijk goed gemaakt is.

De filosofische onderbouwing bestaat uit de volgende hoofdstukken:

1. Een kleine filosofische onderbouwing van de paradijstheze
2. De metafysica en de wijsgerige theologie van Alvin Plantinga
3. Is de tijd tijdelijk?
4. Uitverkiezing
5. Gods alwetendheid
6. Schepping met micro evolutie
7. Verlossing
8. Verzoening
9. Rechtvaardig oordeel
10. Auschwitz
11. In het licht van de filosofie
12. Het onlogische bij pedagogiek en gratieverlening

1. Een kleine filosofische onderbouwing van de paradijstheze

Christelijke filosofen stellen andere vragen dan theologen, ook wanneer zij zich baseren op dezelfde bron, de bijbel. De filosofische wetenschap loopt parallel aan de theologische wetenschappen. Zo zag onder andere Herman Dooyeweerd het.

Deze wijsheid haal ik uit het boek 'Denken met het hart – Christelijke filosofie van Augustinus en Calvijn' van Bas Hengstmengel.

Aan de hand van gegevens uit dit boek wil ik enkele aspecten van de paradijstheze onderbouwen. Vooral het begrip zin-totaliteit bij Dooyeweerd spreekt mij aan.

Daar leid ik uit af dat bij God alles zin heeft, alles wat Hij onderneemt zin heeft.

Alles wat daarentegen tegen Gods wil ingaat, is zinloos.

De zondeval ging uitdrukkelijk tegen Gods wil in en is daarom als zinloos te kwalificeren.

Het grondmotief van Dooyeweerds filosofie is: schepping, zondeval en verlossing.

De schepping is tijdelijk, het is een proces dat maar zes dagen duurde.

Op de zesde scheppingsdag concludeerde God dat alles zeer goed was.

God creëerde in die zes dagen een totaal perfecte uitgangspositie.

Later plaatste God de eerste mens in het paradijs en gaf Adam daarna de opdracht om alle dieren een naam te geven.

God voorzag dat op die manier Adam naar een levensgezellin zou gaan verlangen.

Dat gebeurde dan ook, maar God heeft niet direct aan die wens van Adam voldaan.

Dat kunnen we afleiden uit de woorden die Adam sprak: 'Eindelijk een gelijk aan mij.'¹

De schepping is weliswaar een tijdelijk proces, maar gedurende die scheppingsdagen heeft God een schepping gemaakt die eeuwig zou bestaan.

Ook de mens ontving het eeuwige leven.

Alleen God heeft daaraan wel een voorwaarde gesteld, maar daarover later meer.

De zondeval en verlossing is eveneens een tijdelijk proces.

De zondeval duurde waarschijnlijk slechts enkele minuten. Eva werd verleid en at van de verboden vrucht, daarna gaf ze deze door aan Adam en ook hij at ervan.

Adam en Eva gingen in hun ongehoorzaamheid tegen God in.

Daardoor sneden zij hun relatie met God door.

Dieper kan een mens niet vallen.

God heeft direct na deze zondige daad zijn verlossingsplan in werking gezet.

Dat hield ondermeer in dat God de straf die Hij Adam en Eva had aangezegd, niet direct uitvoerde.

In plaats daarvan toonde God zijn genade, vanaf dat moment schraagt God zijn schepping door middel van zijn algemene genade. Verderop kom ik hierop terug.

Gods verlossingsplan duurt al eeuwen, vanaf de moederbelofte tot nu toe.

Eens zal Jezus Christus alles en allen onder zijn voeten hebben gebracht en dan zal Hij zijn macht teruggeven aan God de Vader.

Pas op dat moment zal Gods verlossingswerk door zijn Zoon voltooid zijn.

Dat kan nog eeuwen duren, want de dag van Jezus Christus maakt deel uit van zijn verlossingswerk.

Die dag kan zomaar meerdere eeuwen omvatten, want volgens mij valt deze dag nauw samen met het Messiaans Vrederijk. Jezus Christus zal dan vanuit het nieuwe Jeruzalem over de aarde regeren en al de volken op aarde aan zich onderwerpen.

Zondeval en verlossing zijn niet alleen tijdelijk, maar in feite niet noodzakelijk.

Zonder de zondeval had God de wereld niet hoeven te verlossen.

Met de zondeval echter, kwam God met de verlossing.

Die verlossing werd indirect noodzakelijk door de zondeval, omdat God zich om zijn schepping blijft bekommeren. Hij zal die schepping zo vernieuwen en herstellen dat alle sporen van de zondeval worden uitgewist.

Aan het einde van de tijd mogen we alles vergeten.² Zondeval en verlossing kunnen we dan vergeten als zijnde een intermezzo. Nieuwe tijden liggen dan voor ons.

Een nieuw begin, onberispelijk.

Miljarden mensen gaan dat meemaken. Niemand kan gemist worden.

Het leven kent veel aspecten, zinvolle en zinloze.

Eigenlijk is alles wat God bewerkt per definitie zinvol.

Dit is terug te vinden in al Gods eigenschappen. De Nederlandse Geloofsbelijdenis verwoordt deze eigenschappen als volgt: eeuwig, niet te doorgronden, onzienlijk, onveranderlijk, oneindig, almachtig, volkomen wijs, rechtvaardig en goed.

Gods tegenstander doet slechts zinloze daden. Satan vertegenwoordigt een groep afvallige engelen die in opstand gekomen is tegen God. Dat moet plaatsgevonden hebben na de zesde scheppingsdag, waarschijnlijk uit jaloezie. Immers God heeft de mens boven de engelen gesteld, dat zou een reden voor die groep engelen geweest kunnen zijn om God met zijn schepping in alles te gaan dwarsbomen. Deze aanval op God en zijn schepping is dwaas en tevergeefs.

God zal hoe dan ook overwinnen en alle gevolgen van die aanval uitwissen.

Daarmee zijn al Satans daden als zinloos te kwalificeren.

Door de zondeval is het kwaad in de wereld gekomen en daarmee ook het zinloze.

Omdat God ondanks de zondeval zijn schepping niet heeft losgelaten, is onze werkelijkheid een mix geworden van het zinvolle en het zinloze.

De dood van een mens is zinloos, omdat de ziel van de mens eeuwigheidswaarde bezit.

Dat ligt bij dieren anders. Dieren hebben geen ziel met eeuwigheidswaarde. Daarom is het doodgaan van dieren niet per definitie zinloos. Ook vóór de zondeval gingen er dieren dood, het hoorde bij de goede schepping.

De mens is weliswaar lichamelijk enigszins vergelijkbaar met een dier, maar niet qua ziel (= hart), identiteit en geweten. God heeft de mens als onderkoning over zijn schepping aangesteld.

Die mens moest leren om over alle dieren te gaan heersen.

Uit de manier waarop God de mens geschapen heeft, blijkt wel dat de mens heel bijzondere kwaliteiten heeft ontvangen. God maakte de mens bijna goddelijk.

Door de zondeval kunnen we het goede en het kwade niet helder van elkaar onderscheiden.

Goed en kwaad is een mix, omdat onze werkelijkheid een mengeling geworden is van het goede en het kwade.

Die mix van goed en kwaad heeft al onze begrippen aangetast. Daarom kunnen we weliswaar goed in absolute termen (algoed, alwetend, almachtig) over God spreken, maar de exacte betekenis ervan gaat ons verstand te boven.

Al de aan God gerelateerde begrippen zijn beter te begrijpen als we mogen veronderstellen dat we er logisch over mogen spreken. Alvin Plantinga heeft daarvoor een lans gebroken.

2. De metafysica en de wijsgerige theologie van Alvin Plantinga.

Bij de metafysica kijken we naar hetgeen wat achter de waarneembare werkelijkheid schuil gaat. God maakt daar onderdeel vanuit. God is immers vandaag niet meer te zien. Alleen toen Jezus Christus op aarde was, kon je in Hem God gewaarworden. Nu moeten we het doen met getuigenissen over God.

In het al genoemde boek 'Denken met het hart' wordt Plantinga's positie besproken. Plantinga staat in de traditie van het 'klassiek realisme'³

Over het denken van Plantinga is veel te zeggen. Ik concentreer mij op een van de uitkomsten, het logisch spreken over God. Het logisch spreken over God is verankerd in de openbaring en daarmee geen speculatie.

Om Plantinga's positie te verhelderen, volgt hier een citaat:

Volgens Plantinga hebben veel theologen en filosofen na Kant – onder wie Dooyeweerd, zo veronderstel ik – gesteld dat onze begrippen niet op God van toepassing kunnen zijn, omdat God het menselijke ervaringsvermogen overstijgt. Degene die dit argument gebruikt, veronderstelt echter dat hij allereerst weet dat God de menselijke ervaringsvermogens overstijgt, en in de tweede plaats wat het betekent de menselijke ervaringsvermogens te overstijgen. Zelfs het concept 'zo zijn dat geen van onze begrippen er op van toepassing is' is een concept dat – klaarblijkelijk – op God van toepassing is. Plantinga verzet zich fel tegen deze post-kantiaanse lijn van denken. Deze manier van denken begint volgens hem met een vrome en lovenswaardige zorg om Gods grootheid, majesteit en eerbiedwaardigheid, maar eindigt in agnosticisme en incoherentie. Plantinga wil Kant niet volgen in zijn onderscheid tussen het *Ding an Sich* (het *noumenale*) en de verschijnselen. Volgens Kant vallen we, wanneer we onze 'temporele horizon' willen overschrijden, ten prooi aan *Tranzendentaler Schein* (schijnkennis). Dit is ook de opvatting van de door Plantinga aangehaalde, post-kantiaanse theoloog Gordon D. Kaufman, die onderscheidt tussen God als de '*real referent*' en God als de '*available referent*'. Volgens Plantinga leidt een dergelijk onderscheid echter tot incoherentie en onzinnigheid, want wanneer geen van onze begrippen op God van toepassing is, is er ook niets dat we van hem kunnen weten of terecht geloven – zelfs niet wat in de geloofsbelijdenissen beleden of in de Schriften verzekerd wordt.⁴

Kunnen we als mensen op een reële manier over God spreken of is alles deels schijn, omdat God niet met menselijke woorden en begrippen te duiden is?

Het lijkt lovenswaardig om met grote eerbied over Gods grootheid te spreken, maar daarmee wordt God op afstand geplaatst, zodat Hij haast niet meer te kennen is.

Daarmee wordt de samenhang tussen al Gods eigenschappen zeer verwarrend. God heeft dan kennelijk eigenschappen die ons begrip te boven gaan. Gelukkig is Plantinga daar fel op tegen.

Fundamenteel is voor Plantinga de vooronderstelling dat God niet doet en ook niet kan doen wat logischerwijze onmogelijk is. 'Hij kan er bijvoorbeeld niet voor zorgen dat Hij zelf weet dat Hij niet bestaat. Hij kan niet veroorzaken dat Hij niet almachtig is. Hij kan niet maken dat Hij niet kan bestaan. En de Bijbel zegt: God kan niet liegen. Zo zijn er allerlei dingen die Hij niet kan doen. En dat feit weerspiegelt Zijn natuur. Hij kan niet liegen, omdat Hij een God van waarheid is.' Voor Plantinga is dit spreken over God geen speculeren. Het zou speculeren zijn wanneer er geen stevige basis voor bestond, maar die basis is er wel: openbaring. Daarbij maakt Plantinga onderscheid tussen bijzondere openbaring (de Bijbel) en algemene openbaring wanneer hij stelt:

In de algemene openbaring laat Hij iets zien op andere manieren; in zekere zin is al onze kennis van de dingen om ons heen hieraan te danken dat God ons iets openbaart – immers Hij schiep ons dusdanig dat wij bomen, huizen etc. kunnen waarnemen. Dus vanuit een bepaald gezichtspunt bekeken is het God die het mogelijk heeft gemaakt dat wij deze kennis hebben; Hij staat het ons toe dat we dingen weten, Hij openbaart ze aan ons. En een van de dingen die Hij ons laat zien, is dat dingen bepaalde kenmerken hebben, bijvoorbeeld dat er niets is dat tegelijk paard en niet een paard is. En dit algemene principe geldt zelfs voor God zelf: Hij is bijvoorbeeld niet zowel heilig als onheilig.⁵

Nogmaals, logisch spreken over God is volgens Plantinga dus verankerd in de openbaring en daarmee geen speculatie.

Op dit belangrijke punt wil ik verder doorborden.

Bij een begrip als *rechtvaardigheid* zal dit ook gelden: God kan niet zowel rechtvaardig als onrechtvaardig zijn. Over onrechtvaardigen zal God dan ook een rechtvaardig oordeel vellen.

Bij het begrip liefde wordt het al lastiger. Kan God zowel liefhebben als haten?

God de Vader kan zijn Zoon enkel liefhebben, omdat hun relatie volmaakt is.

Zo kon God de niet-gevallen mens enkel liefhebben, hun relatie was eveneens perfect.

Na de zondeval is de relatie tussen God en mens gebroken.

Uit de Bijbel weten we dat God de zonde en vaak ook de zondaar haat.

De liefdevolle God haat alles wat tegen zijn liefde ingaat.

God kan en wil niet samenleven met zondaars in een zondige afvallige omgeving.

Daarom werd het noodzakelijk om al het zondige uit de wereld te verwijderen.

Via de weg van de verlossing zal dat plaatsvinden.

Jezus Christus zal alles rechtzetten, alles en allen onder zijn macht brengen.

Daarna, als alle knie zich voor Hem heeft gebogen en iedereen God looft, zal Jezus Christus zijn macht teruggeven in de handen van zijn Vader.

Vanaf dat moment zal de relatie tussen God en mens weer helemaal goed zijn, vanaf dat moment zal God de mens opnieuw weer enkel liefhebben.

Zo gezien is Gods liefde altijddurend, Gods haat is daarentegen tijdelijk.

Gods haat mag en kan niet gezien worden als de keerzijde van Gods liefde.

Gods haat is een tijdelijk fenomeen, tenminste ten opzichte van de mens.

Of God Satan zal blijven haten, nadat Jezus Christus hem totaal heeft uitgeschakeld, dat weet ik niet.

Wel weten we uit de openbaring dat God de mens boven de engelen heeft gesteld.

Waarschijnlijk zal God helemaal niets meer met Satan te maken willen hebben, nadat Hij deze voor eeuwig in de poel van vuur en zwavel zal hebben gegooid.

Het grondmotief ‘schepping, zondeval en verlossing’ vraagt om een logische doordenking.

Dit met name op het punt van de uitverkiezing.

Maar ook de volgende vragen zullen aan de orde moeten komen:

Waarom liet een alwetend God de zondeval toe?

Is de eeuwige straf slechts tijdelijk?

Is de tijd tijdelijk?

3. Is de tijd tijdelijk?

Met de schepping van de kosmos heeft God ook de tijd geschapen.

Wij meten onze tijd af aan het kosmische gebeuren, de draaiing van de aarde en de draaiing van de aarde om de zon.

Op een gegeven moment raakt de zon opgebrand. Of nog erger, de hele kosmos klapt in elkaar.

Zal er dan nog tijd zijn?

In elk geval zal er dan geen mens meer zijn om deze te registreren.

Er zal dan ook geen mens meer zijn die iets zou kunnen vertellen over het verleden.

Wetenschappelijk gezien lijkt dit de toekomst te zijn.

Dooyeweerd zegt over zijn grondmotief 'schepping, zondeval en verlossing' dat het opeenvolgende tijdelijke processen zijn.⁶

Zonder zondeval en verlossing zou de schepping overgegaan zijn in een werkelijkheid waarbij volgens mij de kalendertijd geen rol meer zou hebben gespeeld.

Voor de schepping ruimde God zes dagen in, daarna zou er een werkelijkheid volgen die eeuwig zou duren. Weliswaar onder voorwaarden, maar als er geen zondeval zou zijn geweest, dan zou er op den duur een oneindig aantal kalenders nodig zijn geweest om de tijd vast te leggen.

Maar waarom zou een mens onder dergelijke voortreffelijke omstandigheden de tijd willen vastleggen?

Ik ga ervan uit dat tussen schepping en zondeval de tijd niet is bijgehouden.

Pas na de zondeval is de mens de tijd gaan tellen, omdat het voor elk mens een aflopende tijd werd.

Elk mens zou sterven. Elk levensjaar werd een genadejaar.

Nadat Jezus Christus zijn verlossingwerk helemaal voltooid zal hebben, zal de paradijselijke toestand terugkomen. Iedereen zal dan opnieuw uitzicht krijgen op een altijddurend leven.

In Openbaring lezen we dat de mens dan geen zon en maan nodig zal hebben.⁷ Het leven in Gods nabijheid is dan zo goed dat de kalender niet meer wordt bijgehouden.

Voor alles zal er dan voldoende tijd zijn.

De kalendertijd zal verdwijnen, maar uiteraard zal de gewone cyclische tijd blijven bestaan.

Een hart dat klopt zal zijn tijdcyclus nodig hebben.

Met de schepping is de tijd van cycli geschapen en deze zullen blijven bestaan.

Na de verlossing krijgen de mensen op de nieuwe hemel en nieuwe aarde opnieuw een eeuwigheids perspectief. De kosmos zal dan opnieuw gestabiliseerd zijn, zodat ook deze altijddurend zal blijven bestaan.

4. Uitverkiezing.

Een vader loopt met drie van zijn kinderen door het bos. Op een gegeven moment worden de kinderen moe en willen graag dat hun vader hen op zijn nek neemt.

Vader doet dat graag, maar drie tegelijk dat gaat niet.

Vader kiest daarom voor een bepaalde volgorde, eerst de een, dan de ander.

God heeft Abraham, Isaak en Jacob uitgekozen.

Hij gaf aan allen dezelfde belofte mee; in hen zou Hij alle volken zegenen.

God heeft hen en daarmee het volk Israël uitgekozen om vervolgens alle volken te zegenen.

Wie het eerst op vaders nek mag zitten, heeft het getroffen.

Maar op een gegeven moment zal er gewisseld moeten worden.

Dan gaat vader een van de andere dragen.

Israël heeft als volk van God een voorkeursbehandeling ontvangen.

Het Oude Testament verhaalt daarvan.

Na Jezus' kruisiging raakt Gods volk die voorkeursbehandeling kwijt.

Jezus voorspelde dat van Jeruzalem, het centrum van hun identiteit, geen steen op de ander gelaten zal blijven. In het jaar 70 is Jeruzalem volledig verwoest en daarmee is Jezus' voorspelling uitgekomen. Het volk van God moet op een meer zelfstandige manier verder.

Als we kijken naar Gods hand in de geschiedenis dan zien we dat met name eerst grote delen van Europa gekerstend zijn, daarna Amerika en later Afrika. Op dit moment groeit Gods kerk in Zuid-Korea en in China. In de landen waar de Islam overheersend is, schijnt mee onder de druk van het alsmaar uitbreidende extremisme het geloof in Christus te groeien.

God wil met zijn evangelie alle volken bereiken.

Er zijn inmiddels al veel volken uitgestorven, dus God kan gedurende de huidige eeuw die volken niet meer bereiken.

God denkt zowel collectief als individueel. Als God zegt dat Hij héél Israël wil bekeren⁸, dan heeft dat ook de betekenis dat Hij elke Jood wil bekeren.

Gezien het aantal Joden dat onbekeerd is gestorven, zal dat in de huidige eeuw niet meer kunnen gebeuren. Daarom zal Gods verkiezingswerk moeten doorlopen tot in de komende eeuw.

Want God zal al zijn beloften vervullen.

Zeker de beloften die Hij aan Abram, Isaak en Jacob heeft gedaan.

Wie het verhaal van Jozef kent, weet dat Gods uitverkiezing van Jozef al zijn broers ten goede is gekomen⁹. Zo werkt uitverkiezing, het komt ten goede aan allen.

In de Nederlandse Geloofsbelijdenis wordt in artikel 16 gesproken over de eeuwige uitverkiezing van God. Deze geloofsbelijdenis is sterk doortrokken van wat Calvijn leerde. Maar Calvijn heeft nooit gepreekt over Openbaring en heeft over dit Bijbelboek ook nooit gedoed. Wat Openbaring zegt over de komende eeuw, is daarom niet terug te vinden in dit belijdenisgeschrift.

De vader die eerst het ene kind op zijn nek neemt en daarna een andere, heeft dit ene kind niet meer lief dan zijn andere kinderen.

God ziet de mens aan zonder aanzien des persoons¹⁰, Hij heeft alle mensen even lief, alleen aan de een betuigt Hij zijn liefde eerder dan aan de ander. Dat is uitverkiezing.

5. Gods alwetendheid

Weet God alles over het verleden, heden en toekomst?
Kent God ook alle dieren bij name? Kent bij elk insect?
Weet God waar elke steen, elke zandkorrel vandaan komt?
Weet God ook waar elke steen en elke zandkorrel in de toekomst zal zijn?
Of weet God slechts alles wat Hij wil en moet weten?

Op dit punt wil ik graag Plantinga's gedachte toepassen.
Het lijkt heel lovenswaardig om zo groot over God te denken dat Hij alles over het verleden, heden en toekomst weet. Maar met zo'n idee wordt God op afstand gezet en het werkt verwarrend.
Want dit zou betekenen dat van tevoren alles al vaststond.
God is dan geen levende God meer die op alle situaties acteert, maar een God die slechts een van tevoren bepaald programma laat afwikkelen. Wat voorzien is, voltrekt zich.
Deze gedachte is strijdig met de openbaring, waarin God zich presenteert als een God die ingrijpt.
Als een God die gekwetst is over de zonde van de mensen en daarna de wereld laat schoonspoelen door de zondvloed¹¹.
Als een God die David verkiest en Saul verwerpt.
Als een God die door middel van al zijn handelen met Israël zich aan ons bekend heeft gemaakt als een God die telkens actief ingrijpt.

Ook Jezus Christus heeft op aarde niet een van tevoren vastgelegde weg afgelegd.
Want dan had Hij geen strijd hoeven te leveren, omdat dan de overwinning bij voorbaat vaststond.

Logisch gezien blijft er geen enkele vrijheid meer over, als alles van tevoren vaststaat.
Daarom moeten we Gods alwetendheid minder absoluut opvatten.
God weet alles wat Hij wil en moet weten!
Daarom kan God ook al zijn beloften waarmaken.
Hij weet meer dan voldoende en Hij beschikt over voldoende macht om wat Hij wil ook te realiseren.

Ik denk dat vóór de schepping God miljarden en nog eens miljarden mogelijke scenario's op hoofdlijnen heeft bekeken en doorgerekend. God zag dat Hij met al die mogelijke scenario's zijn doel zou kunnen bereiken.
Zoals al het water naar zee loopt, zo leiden al die mogelijke scenario's naar het door God gewenste doel.
Elk scenario biedt volop keuzemogelijkheden.
In veel van die scenario's kwam op de een of andere manier een zondeval in voor.
Dergelijke ingrijpende gebeurtenissen heeft God voorzien en daarvoor had Hij een reddingsplan klaarliggen.

Vrijheid is altijd aan grenzen gebonden. Zonder zondeval zou de mens die grenzen blijvend hebben erkent.
Na de totale verlossing zullen de mensen op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde opnieuw in die vrijheid mogen leven. In alle vrijheid zullen ze dan niets liever willen dan God gehoorzamen.
Binnen de door God gestelde marges ligt dan een hele wereld voor hen open.

6. Schepping met micro-evolutie

Evolutie is een gegeven waar niemand meer onderuit kan.

Zowel de micro-evolutie als de macro-evolutie zijn bekende fenomenen.

Creationisten constateren een onoverkomelijke kloof tussen schepping en macro-evolutie.

Theïstische evolutionisten proberen die kloof te overbruggen door te stellen dat God langs de weg van evolutie de kosmos heeft geschapen.

Dit laatste geloof ik niet. Binnen zes dagen heeft God zijn schepping afgerond.

God keek er op terug en zag dat het zeer goed was.

Maar, is het echt zo dat God zijn schepping in zes dagen afrondde?

Ik geloof het niet, want God heeft ondermeer veel later aan Adam zijn vrouw Eva gegeven.

In beginsel had God deze ontwikkeling en veel andere ontwikkelingen al in zijn schepping voorzien en daarvoor de nodige voorzieningen getroffen. Maar alles wat God al in zijn schepping had gelegd, moest er later ook uitkomen.

Het feit dat Eva later geschapen is dan Adam en dat we dus Genesis 1 vanuit Genesis 2 moeten lezen, geeft aan dat God in zijn oorspronkelijk schepping veel heeft gelegd wat later nog tot leven zou moeten komen.

Daarom denk ik dat God de micro-evolutie bedacht heeft, zodat zijn schepping op een later tijdstip aan diversiteit zou toenemen.

De zondeval heeft dit doorkruist. Door de zondeval is de degeneratie ingetreden.

We zien om ons heen nu een mix van micro-evolutie en van degeneratie.

De wetenschap heeft de macro-evolutie niet bewezen.

Wetenschappers kunnen zelfs niet bewijzen op welk moment de kosmos is gaan uitdijen.

Ik geloof dat de kosmos door de zondeval uit balans is geraakt en als gevolg daarvan is gaan uitdijen.

Het is een teken van verval. De zondeval heeft kosmische gevolgen.

Zonder ingrijpen, zal eens de kosmos vergaan. Alles zal donker worden.

Met dit vooruitzicht zou een gezond denkend mens toch snakken naar verlossing.

Daarom is de herschepping nodig.

Er moet wel een nieuwe hemel en een nieuwe aarde komen om alles te herstellen.

De hele kosmos moet worden gestabiliseerd.

Ik verwacht dat de herschepping veel korter zal duren dan de schepping.

Daarom hou ik ook die schepping zo kort mogelijk, zes dagen.

God nam er de tijd voor om zijn schepping te maken.

Dat zal Hij ook doen als Hij de wereld gaat herstellen en vernieuwen.

Hij zal de huidige wereld transformeren naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

7. Verlossing

Jezus Christus is de Verlosser van de wereld.

Hij heeft zichzelf opgeofferd om dat te kunnen worden.

Hij ging de weg naar het kruis zonder dat zijn Vader Hem beschermde.

Op dat moment werd duidelijk welk kwaad er in de mens schuilt.

Het ultieme kwaad werd zichtbaar.

Wat kunnen mensen een goed mens aandoen, die nooit een ander kwaad heeft aangedaan?

Jezus Christus was niet alleen een mens zonder zonde, Hij spande zich constant in om het goede te doen.

Die mens werd gekruisigd.

Tijdens die hartverscheurende uren bad Hij: 'Vader, vergeef hun want ze weten niet wat ze doen.'

Zo toonde Hij hun zijn ultieme liefde.

Een mens kan diep vallen.

Maar welk mens valt dieper dan hij die met plezier en overgave de Heiland van de wereld bespotten en er aan meewerkte dat Hij aan het kruis kwam te hangen?

Verlossing begint bij de erkenning van het eigen kwaad.

Wie naar Jezus' kruisiging kijkt, zal moeten beseffen dat hij onder dezelfde omstandigheden niet veel anders zou hebben gehandeld. Het ultieme kwaad zit in ieders hart.

Daarom hing Hij daar.

Hij maakte zo het ultieme kwaad en zijn ultieme liefde zichtbaar.

Verlossing begint bij de erkenning van het eigen kwaad en bij het opkomende verlangen om dat kwaad af te schudden om Gods liefde te omarmen.

Daarom hing Hij daar.

Verlossing is mogelijk door achter de Verlosser aan te gaan.

Daarom moest de Verlosser wel uit de dood opstaan.

Anders was zijn hele werk voor niets geweest.

Voordat Jezus stierf, had Hij zij eigen opstanding al aangekondigd.

De opstanding is zo fundamenteel dat hierover geen misverstand mocht ontstaan.

Daarom heeft God de opstanding omlijst met tal van wonderen.

Zie daarvoor in het bijzonder de verhalen in de vier Evangelien¹².

Na de opstanding is Jezus opgevaren naar de hemel en Hij zit nu aan Gods rechterhand.

Hij heeft nu alle macht in hemel en op aarde.

Gedurende de huidige eeuw kiest Hij die mensen uit die de Vader Hem geeft.

Hij kiest de zijnen uit om later met de zijnen terug te komen.

Want als Jezus terugkomt, dan neemt Hij al de zijnen mee.

Op de jongste dag komt Jezus terug en dan neemt Hij vanuit de hemel zijn residentie mee, het nieuwe Jeruzalem. Vanuit het nieuwe Jeruzalem zal Hij dan samen met de zijnen, de heiligen, over de wereld gaan regeren.

De onheiligen, de volken van deze wereld, zullen zich buiten de stad bevinden.

Vanuit het nieuwe Jeruzalem zal Jezus samen met zijn heiligen die volken gaan berechten om ze vervolgens te verlossen.

Jezus zal die volken straffen om hen te helen.

Want als Verlosser wil Hij iedereen redden. Iedereen zal het kwade moeten loslaten om het goede te omarmen. Jezus zal echt de hele wereld verlossen. Hij zal alles en allen aan zich onderwerpen¹³.

8. Verzoening

Verzoening wordt bereikt als de relatie volledig is hersteld.

Is na Jezus' kruisdood de verzoening tussen God en mensen hersteld?

Het lijkt er niet op, omdat de mensen nog in zonde leven.

Christenen zeggen dat Jezus onze zonden heeft gedragen en dat zodra we in Hem geloven onze zonden ons niet meer zullen worden toegerekend. Luther kenschetste deze ruil als een vrolijke ruil. Christus maakt ons rechtvaardig voor God. Hij verzoent ons met God.

Deze redenering is eigenlijk onaf, want na de rechtvaardigmaking moet de heiligmaking volgen. Zodra we helemaal Jezus' natuur hebben aangenomen en zonder zonde zullen zijn, pas dan zal de verzoening voltooid zijn. Pas op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde zullen we die status bereiken.

Toch mogen we nu al vooruitgrijpen op wat ons wacht, want zo zeker zijn Gods beloften.

Theologisch spreken we over het 'reeds en nog niet'.

Gelovigen zijn nu al in Christus gerechtvaardigd en geheiligd en dus verzoend met God.

En toch moet er nog veel gebeuren voor het daadwerkelijk zover is.

Jezus Christus heeft ons eeuwen geleden beloofd dat Hij spoedig terugkomt¹⁴.

Als Hij terugkomt zal Hij eerst alles en allen aan zich onderwerpen.

De verzoening tussen God en mensen is één ding, de verzoening van alle mensen onderling is van een ander kaliber. Wat moeten we ons daarbij voorstellen?

Corry ten Boom heeft het heel moeilijk gevonden om zich te verzoenen met een van de bewakers van het concentratiekamp waar zij had vastgezet en waar haar zus is omgekomen.

Zich verzoenen met iemand is heel moeilijk, daar kan en mag je tegen opzien.

Maar de ervaring van Corrie ten Boom en dat van veel anderen is dat verzoening oplucht, dat het je verder brengt. De liefde naar anderen gaat er verder door groeien.

Ook in de toekomstige eeuw hebben mensen niet de kracht in zich om die stap te zetten.

Alleen in afhankelijkheid van de HEER kan en zal het lukken.

Uit de Bijbel weten we dat Jezus Christus voor eeuwig onze Hogepriester is.

Ik interpreteer dit zo dat Jezus Christus in de komende eeuw hogepriester is en dat Hij dan alle mensen met God en elk mens met de ander zal verzoenen.

Een hogepriester bewerkt de verzoening.

Jezus Christus zal door de Heilige Geest verzoening bewerken en daarbij alle heiligen inschakelen.

Uiteindelijk zal Hij zo de hele wereld aan zich onderwerpen.

De komende eeuw zal worden afgesloten, zodra Jezus Christus alles en allen aan zich zal hebben onderworpen. Dan zal Jezus Christus zijn macht teruggeven aan zijn Vader.

Vanaf dat moment is Jezus Christus geen Hogepriester meer, het is dan niet meer nodig.

Na de komende eeuw stopt de tijdrekening, er zal geen kalendertijd meer zijn.

Het is dan ook logisch dat het eeuwige hogepriesterschap van Jezus Christus dan ook stopt.

De tijd stopt.

Er zal iets nieuws aanvangen, het oude kan dan worden vergeten¹⁵.

9. Rechtvaardig oordeel

Een rechtvaardig oordeel is een oordeel waarmee zaken recht worden gezet.
Zo zullen trouwe gelovigen worden beloond, ongelovigen daarentegen zullen worden gestraft.
Wie goed doet, zal het goede ontvangen.
Wie kwaad doet, zal gestraft worden om op de goede weg te komen.

Het eindoordeel roept verschrikkingen op, het doet denken aan de schilderijen van Jeroen Bosch.
Lange tijd dachten mensen in twee uitersten: schuldig of onschuldig, de brandstapel of de vrijheid.
Het recht balanceerde tussen barmhartigheid en rechtvaardigheid.
Dat denken lijkt bijbels, hemel of hel.
Voor de huidige eeuw klopt dat min of meer. Wie als gelovige sterft komt in de hemel, wie zich tegen Jezus Christus heeft uitgesproken, gaat naar de hel.

Voor de komende eeuw liggen de zaken anders.
Want aan het begin van de komende eeuw raakt de hel leeg, want alle gelovigen die opstaan zullen de hel verlaten en Satan met al zijn engelen zullen in de poel van vuur en zwavel worden gegooid.
Een mens kan nooit op twee plaatsen tegelijk zijn. Een mens kan niet tegelijk opstaan en vóór God troon verschijnen en in de hel blijven.
Logisch gezien is dat uitgesloten, dus de hel raakt leeg.

Jezus is als Verlosser, als Redder van de wereld naar de aarde gekomen.
Op die taak heeft Hij zich toen geconcentreerd.
Ondanks dat Hij alle macht bezat, is Hij niet als Rechter opgetreden. Hij heeft Johannes de Doper niet bevrijd uit de handen van de Romeinen.
Hij heeft zelfs zijn discipelen de wereld ingestuurd met de mededeling dat velen van hen door geweld zouden sterven. Hij heeft dat geweld niet willen voorkomen.
Ook heeft Jezus de ondergang van Jeruzalem voorspeld. Op het moment dat het werkelijk gebeurde, zat Jezus aan Gods rechterhand en had Hij dit kunnen voorkomen. Hij heeft dat niet gedaan.
Jezus heeft zich geconcentreerd op de verlossing en vernieuwing van de mens door de Heilige Geest.

Als Jezus terugkomt, zal Hij komen als Rechter.
Hij zal zich dan voornamelijk concentreren op het rechtzetten van alles wat verkeerd was.
Dit betekent niet, dat Hij zijn taak als Verlosser en Redder van de wereld zal veronachtzamen.
Hij zal als Rechter en als Redder optreden.

Jezus Christus zal de heiligen betrekken bij het oordelen van de ongelovigen.
Alles zal aan het licht komen. De straffen zullen heel verschillend uitpakken.
Wie in zijn huidige leven al veel heeft geleden en dat als straf heeft ervaren, zal compensatie ontvangen.
De ene ongelovige heeft op het moment van terechtstelling veel langer in de hel doorgebracht dan de andere. Ook hiermee zal de rechtvaardige Rechter rekening houden.

Na de straf, of misschien ook al wel gedurende de straf, zal er gewerkt worden aan heling.
Want allen die toezien op de gestraften hebben een hart dat steeds meer gelijkenis zal vertonen met het hart van Jezus.
Jezus Christus leerde zijn volgelingen nu al bidden: 'Vader, vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren'¹⁶.
In de komende eeuw zullen de gelovigen de kracht ontvangen om dit ook werkelijk te doen.
Rechtvaardigheid is een van de componenten die bij zal dragen tot de heling van de wereld.

10. Auschwitz

Auschwitz staat voor het ultieme kwaad. Op de meest verschrikkelijke manieren werden mensen gemarteld en omgebracht. Hoe heeft God dat kunnen toestaan?

Waarschijnlijk is de hel nog verschrikkelijker dan Auschwitz.

Hoe kan God dit toestaan?

De hel raakt leeg. Verlangen we daar naar? Bidden we er om?

Als we bidden 'laat uw koninkrijk komen en uw wil gedaan worden op aarde zoals in de hemel' impliceert dat niet, dat we graag willen dat de hel leeg raakt? Dat we wensen om al onze geliefden opnieuw te zien in Gods koninkrijk, op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde?

Voor iedereen die de dood ziet als de definitieve afsluiting van het leven, is Auschwitz een en al gruwelijk. Onrecht ten top. Hoe kon een goede God dat toestaan?

Een God die alle macht heeft om dit te voorkomen.

Zo'n God is slecht. Er is geen andere conclusie mogelijk, of toch wél?

Tja, als de uitgangspositie verkeerd is, kom je hoe dan ook verkeerd uit.

Wie de dood ziet als de definitieve afsluiting van het leven, ziet het verkeerd.

Tenminste als het om mensen gaat. Want de mens heeft een eeuwige ziel, de mens heeft eeuwigheidswaarde. Die ziel leeft door na de dood.

Op de jongste dag zal elke ziel een prachtig nieuw onvergankelijk lichaam worden aangedaan.

Na de opstanding uit de dood wacht ieder een nieuw leven, voor ieder ligt er een nieuwe toekomst open. Alleen de gevolgen uit het oude leven zullen wel moeten worden verdisconteerd.

Mensen die het goede hebben gedaan, zullen worden beloond.

Zij die kwaad hebben bedreven, zullen worden gestraft.

Maar ook, zij die onterecht veel kwaad is aangedaan, zullen compensatie ontvangen.

Voor alle geïnterneerden van Auschwitz en eigenlijk voor allen die in een concentratiekamp hebben gezeten, zal dit opgaan, zij zullen op een rechtvaardige manier compensatie ontvangen.

We zullen er dan ook niet van hoeven op te kijken als zal blijken dat diverse daar omgekomen Joden hoge posities zullen gaan innemen op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Uiteraard zullen compensatie en de eventueel rechtvaardige straf eerlijk afgewogen worden.

Ze zullen als het ware met elkaar verrekend worden. Het kan dus voorkomen dat een straf wordt kwijtgescholden als daar een equivalent aan compensatie tegenover staat.

God laat het kwaad toe, misschien wel om onze verontwaardiging over het kwaad te voeden.

God wil immers komen tot een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarop we nooit meer zullen begeren om enig kwaad te doen. Onze afschuw over het kwaad moet zo sterk vorm krijgen, dat we dat nooit meer willen.

Auschwitz, dat nooit weer.

We hebben het tegen elkaar gezegd, maar in Noord-Korea gebeurt hetzelfde.

Het ontbreekt ons aan wijsheid, macht en durf om daar iets aan te doen.

Dit mag ons klein maken.

Het lukt ons niet om een volmaakte wereld te maken.

Daarom moeten we maar uit blijven zien naar dat nieuwe Koninkrijk.

11. In het licht van de filosofie

Een goede vader geeft aan zijn kinderen speelruimte, hij zorgt voor een veilige speelruimte en schiept voorwaarden dat zijn kinderen al spelend en lerend verder komen.

Is God ook zo?

Kunnen we God en mens met elkaar vergelijken?

God schiep een bijna goddelijke mens. Vergelijken zou moeten kunnen.

Maar de zondeval veranderde alles.

God is en blijft volmaakt, in Hem is geen enkele tegenstrijdigheid aanwezig.

De mens daarentegen is geworden tot een vat van tegenstrijdigheden, een mix van goed en kwaad.

Om God te beschrijven maken we gebruik van woorden die enkel op God van toepassing zijn; algoed, alwetend, almachtig. En er zijn tal van woorden die we zowel voor God als voor de mens gebruiken; wil, rechtvaardigheid, barmhartigheid.

Het liefst zou je over God enkel in absolute termen willen spreken, maar dat kan niet.

Dat heb ik al eerder laten zien bij het begrip alwetend. Als God alles weet over verleden, heden en toekomst, dan ligt alles al vast. Dan is er geen sprake meer van vrijheid.

Daarom denk ik dat God alles weet wat Hij wil en moet weten, zodat Hij al zijn beloften hoe dan ook zal vervullen.

Bij het nadenken over de tijd wordt het nog lastiger. God is eeuwig, maar God is zelf de Schepper van de tijd. Dus God was er al veel eerder. Misschien moeten we God wel 'aleeuwig' noemen, dit ter onderscheiding van de mens aan wie God eeuwigheidswaarde heeft toegekend.

God zal alle gevolgen van de zondeval teniet doen, waarna de mens opnieuw zal leven met het perspectief van de eeuwigheid voor ogen. De mens is eeuwig.

Tenslotte wil ik nadenken over Gods wil.

Ik denk namelijk dat we Gods wil wél in absolute termen moeten opvatten.

Wat God wil, dat zal Hij hoe dan ook realiseren.

Ik denk nu aan: 'De Heer is niet traag met het nakomen van zijn belofte, zoals sommigen menen; Hij heeft alleen maar geduld met u, omdat Hij wil dat iedereen tot inkeer komt en niemand verloren gaat.'¹⁷ God wil dus dat niemand verloren gaat.

Echter, deze tekst lijkt volkomen in tegenspraak te zijn met de tekst die daaraan vooraf gaat: 'Maar de tegenwoordige hemel en aarde worden door datzelfde woord bewaard om op de dag van het oordeel, waarop de goddelozen onder zullen gaan, te worden prijsgegeven aan het vuur.'¹⁸

Hoe is deze tekst te lezen, zodat de schijnbare tegenspraak wordt opgeheven?

Dat kan alleen door de laatste zin te lezen als een onderdeel van een proces, dat een vervolg krijgt.

Elders in de bijbel lezen we dat de hele aarde zal vergaan en aan het vuur zal worden prijsgegeven.¹⁹

Omdat er daarnaast veel teksten in de Bijbel staan over herstel en vernieuwing van de aarde, interpreteren we deze teksten zo dat deze wereld zal transformeren naar de nieuwe wereld, waarbij al het zondige zal worden verwijderd.

Het vergankelijke zal onvergankelijkheid aandoen.²⁰ God zal niet alleen de aarde maar ook de hemel doen beven, niet om die daardoor te vernietigen, maar opdat blijft wat niet wankel is.²¹

De wereld is slechts materie, de mens is lichaam en ziel.

Eén mens is daarom voor God veel waardevoller dan alle materie.

God kan materie gemakkelijk omvormen, maar een mens laat zich niet gemakkelijk kneden.

De ziel heeft iets goddelijks in zich en de hele Bijbel wijst erop dat God door middel van het betonen van liefde en door argumentatie de mens opnieuw aan zich wil binden. God kan en wil de mens niet behandelen als een blok en een stok.

De transformatie van de kosmos en de wereld in een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal kort duren. Ik denk dat het binnen zes dagen zal plaatsvinden. God heeft immers alles in zes dagen geschapen, dan ligt het toch voor de hand dat het herstel minder tijd zal vergen.

Het herstel van de relatie tussen God en de mens zal veel meer tijd vragen. Die relatie is eeuwenlang verstoord geweest, ik denk dat het minstens duizend jaar zal duren, voordat elke knie zich voor de HEER zal buigen en Hem van harte zal loven.

Wie de bijbel zo gaat lezen, ontdekt dat de schijnbare tegenstrijdigheid tussen 2 Petrus 3:7 en 2 Petrus 3:9 wordt opgeheven.

Het terugbrengen van het aantal tegenstrijdigheden is één van de belangrijkste doelen van het logisch denken.

Ik denk dat als ieder mens behouden wordt en elk mens daar ook nog eens ontzettend blij mee is, dat je dan zondermeer mag concluderen dat God zeer goed is.

De weg naar dat goede doel mag dan soms meer dan verschrikkelijk zijn, Auschwitz, toch bereikt God hoe dan ook het doel dat Hij oorspronkelijk met zijn schepping voor ogen had.

Heiligt het doel de middelen?

De middelen die God gebruikt zijn: de uitverkiezing en het toestaan van het kwaad zodat mensen leren het kwade van het goede te onderscheiden.

God trekt een groep mensen voor en sommige mensen krijgen buitensporig veel leed te dragen.

Kan dit goed zijn? Is het rechtvaardig?

Het kan zeker goed en rechtvaardig worden als God compensatie gaat toepassen.

Dat zagen we al bij Job, hij ontving het tweevoudige en hij leefde nog 140 jaar.

Dit principe zal God blijven hanteren, omdat God onveranderlijk is.

Principes blijven bij Hem principes. Daar wijkt Hij niet van af.

Daarom mogen we er zeker van zijn dat aan het einde van de tijd, aan het einde van het Messiaans Vrederijk, zal blijken dat God zoveel compensatie heeft toegepast dat Hij ieder rechtvaardig en goed heeft behandeld.

God is in alles volmaakt.

Iedereen en zelfs de meest sceptische filosofen zullen dan inzien dat alles zin heeft gehad.

De harmonie komt terug. Niemand zal dan die harmonie als ontzettend saai kwalificeren.

Want we zullen dan van al het kwade verlost zijn.

God zal zijn alles in allen, wat betekent dat alle mensen de goddelijke natuur van Jezus Christus hebben aangedaan. De relaties binnen de Drie-eenheid zullen dan uitgebreid worden tot relaties met alle mensen. We zullen God van aangezicht tot aangezicht zien.

God heeft ons in deze eeuw relaties gegeven. Al die relaties zullen hersteld worden.

We zullen al onze geliefden herkennen en samen met hen en met veel anderen nieuwe dingen gaan beleven.

Een goede herder zorgt voor al zijn schapen. Als hij er één mist, laat hij zijn schapen op een veilige plek achter om vervolgens dat ene schaap te gaan zoeken.

Jezus Christus vergeleek zichzelf met zo'n herder. Hij is in staat om al zijn schapen te redden.

Zou Hij dat dan niet doen?

Filosofisch gezien is het logisch dat zo'n Herder iedereen redt, dan slechts een klein deel.

Want een Herder die elk schaap redt, is, logisch gezien, volmaakt.

12. Het onlogische bij pedagogiek en gratieverlening

Gezonde ouders voeden hun kinderen liefdevol op. Zij wijzen hun kinderen op het goede en het verkeerde. Zij nemen hun kinderen aan de hand en wijzen een richting. Zij leren hun kinderen in vrijheid hun keuzes te maken.

Op een liefdevolle manier belonen en straffen zij hun kinderen om hen op het goede spoor te houden. Ouders belonen liever hun kinderen dan dat zij hen straffen. Hier ontstaat de worsteling, omdat logica en liefde met elkaar botsen.

Hans is ondeugend en als straf daarvoor moet hij de rest van de middag op zijn kamer blijven. Zijn ouders weten dat je in straffen consequent moet zijn.

Maar, als even later opa en oma onverwachts op bezoek komen en hen uitnodigen om te gaan eten in een pannenkoekenhuis, dan mag Hans natuurlijk ook mee.

Als Hans zich vervolgens de rest van de dag voorbeeldig gedraagt, komen zijn ouders niet meer op de eerste straf terug. Liefdevol, maar wel een inconsequent.

Een ander voorbeeld. Ouders hebben meerdere ADHD kinderen. De hele dag moeten ze dan de een en dan de andere corrigeren. Ze berispen, bestraffen de hele dag door.

Aan het einde van de drukke dag brengen zij hun kinderen een voor een naar bed. Dan kan er zomaar een rustig moment ontstaan waarbij al het gemopper van die dag vergeten wordt en een liefkozend gebaar de trubbels van die dag doen vergeten.

God is als liefhebbende Vader tevens Pedagoog.

Als Pedagoog ontkomt God er niet aan om uit genade inconsequent te handelen.

Gods genade doet de daaraan voorafgaande strafaankondiging teniet.

Na het eten van de verboden vrucht zouden Adam en Eva sterven.

Dat gebeurde niet direct, hoewel je het uit de voorafgaande strafaankondiging wél zou verwachten.

God kwam daarentegen met de moederbelofte. Genade.

Zo heeft God zich laten kennen als de Pedagoog die genade voor recht laat gelden.

In de Bijbel komen we dit telkens tegen.

Zo ook bij de Babylonische ballingschap. In twee fasen wordt Gods volk in ballingschap gevoerd, maar uit nadere informatie is gebleken dat slechts een gedeelte, de gegoede stand, de elite, de mensen die het meest verantwoordelijk waren voor de afval, zijn weggevoerd.

Die ballingschap zou 70 jaar duren. Theologen komen met berekeningen dat de ballingschap in werkelijkheid korter heeft geduurd. Ook daarin mogen we Gods genade zien.

God brengt een deel van zijn volk terug en gaat vervolgens op een andere manier met zijn volk om, alsof Israël meer volwassen is.

God berispt om te heiligen²² en straft om te helen²³. God treedt op als Pedagoog.

God heeft zijn kinderen lief en daarom maakt Hij ook af waarmee Hij begon.

De kerk kwam via die gedachtegang op het leerstuk dat er geen afval der heiligen is²⁴.

God is een Pedagoog die niet faalt.

Hij houdt van al zijn kinderen en Hij bereikt met hen zijn doel.

Het herstel van een volwassen liefdesrelatie.

God is niet alleen Vader van zijn kinderen, maar ook Koning en Rechter over alle volken.

In die beide hoedanigheden zit iets vergelijkbaars als bij een pedagoog, sturen, aanmoedigen, corrigeren, berispen, straffen, belonen en liefhebben.

God heeft alle volken lief. De belofte van Abraham, Isaak en Jacob is daar duidelijk over.

Hij wil via de weg van verlossing alle volken doen delen in zijn zegen.

God zal rechtvaardig oordelen. Wie niet in Hem gelooft, wacht een eeuwig oordeel. Maar, de Koning verleent liever gratie dan dat Hij een straf eindeloos laat duren. Gods gratieverlening is het middel om straffen te differentiëren. God is soeverein en Hij kan doen wat Hij wil. Onder bijvoorbeeld Koning Willem I gebeurde dat nog wel geregeld. Gratieverlening heeft regelmatig kritiek ondervonden, met name onder verlichte geesten²⁵. Nu komt het nauwelijks meer voor.

Toch is gratieverlening het middel om uitzichtloze straffen om te zetten in een leven met perspectief. God is de onveranderlijke. Zoals Hij zich heeft bekommerd om zijn volk Israël, met name tot aan de ballingschap, zo zal Hij zich ook bekommeren om alle volken. Dit zal zijn beslag krijgen in de komende eeuw. De ongelovigen zullen in die komende eeuw eerst straf ontvangen, ze komen in de vuurpoel. Maar Gods hart zal naar hen blijven uitgaan en Hij zal hen allen successievelijk gratie verlenen. Het moment van gratieverlening zal afhangen van Gods goedheid, maar ook van de opgelegde straf en de voltrekkende gedragsverbetering.

Het voortijdig beëindigen van een straf is in wezen niet logisch als daarbij enkel gelet wordt op de rechtvaardigheid van de opgelegde straf. Maar bij God gaat genade voor recht. Ook tijdens de komende eeuw. Kijkend naar het hart van God, moet het met iedereen goed komen. God is Redder, Hij is pas een volmaakte Redder als Hij iedereen weet te redden. Ik denk dat we deze logica op God mogen toelaten. God laat genade voor recht gelden, daaruit is de moederbelofte te verklaren. God is een god van principes, Hij blijft dit principe eeuwig trouw. Genade voor recht.

In een opvoedsituatie is het niet slim om een strafdreiging al bij voorbaat sterk te neutraliseren door een vroegtijdige verlichting in het vooruitzicht te stellen. Ik denk dat daarom het laatste oordeel zo massief in de Bijbel is opgeschreven. Gods toorn is weerzinwekkend, Jeroen Bosch heeft het goed begrepen. Wie God verwerpt, zal dat gaan ondervinden. Ook met hem en haar zal het uiteindelijk goed komen, maar de zelfgekozen omweg zal afschuwelijk zijn. De duur van die omweg is niet te bepalen, de gratieverlening staat weliswaar vast maar het tijdstip is aan God.

Filosofen hebben het vaak in navolging van Leibniz over 'alle mogelijk denkbare werelden'²⁶. Ik denk dat je deze wereld niet mag beoordelen zonder de toekomstige wereld in rekening te brengen. Een voetbalwedstrijd mag je immers ook niet enkel beoordelen op de eerste helft, want de tweede kan veel beter uitpakken. Het optreden van een pedagoog is het beste te beoordelen aan het eindresultaat. Een pedagoog moet vindingrijk en creatief zijn, evalueren en bijstellen om een zo goed mogelijk resultaat te bereiken. Als Pedagoog handelt God eveneens vindingrijk en creatief, alleen Hij doet alles volmaakt. God stelt zo nu en dan ook zijn eisen bij. Jezus schoof de reinigingswetten aan de kant en tijdens de Bergrede legde Hij nieuwe accenten²⁷. God bereikt hoe dan ook een volmaakt eindresultaat. Dat is logisch, omdat God volmaakt is en alleen maar in een volmaakte omgeving wil leven.

Eens zullen we elkaar op een liefdevolle manier ontmoeten. Laten we ons daarop voorbereiden en er naar uitzien. We hoeven ons niet enkel te focussen op het feit dat we eens God van aangezicht tot aangezicht zullen zien, want elk schepsel zal dan een afspiegeling van Gods grootheid zijn. Halleluja.

Noten

¹ Genesis 2:23

² Jesaja 65:16b -20

³ Bas Hengstmengel, *Denken met het hart*, blz. 293

⁴ Bas Hengstmengel, *Denken met het hart*, blz 299 ev.

⁵ Bas Hengstmengel, *Denken met het hart*, blz. 300 ev.

⁶ Bas Hengstmengel, *Denken met het hart*, blz. 150 ev.

⁷ Openbaring 21:23

⁸ Romeinen 11

⁹ Genesis 37 ev.

¹⁰ Deuteronomium 10:17, Lucas 20:21, 1 Petrus 1:17

¹¹ Genesis 6:5-6

¹² Matteüs 21 ev., Marcus 11 ev., Lucas 19 ev., Johannes 12 ev., zie ook 1 Korintiërs 15

¹³ 1 Korintiërs 15:28

¹⁴ Openbaring 22:12, 22:20

¹⁵ Jesaja 65:16b -20

¹⁶ Matteüs 6:12, zie ook Efeziërs 4:32

¹⁷ 2 Petrus 3:9

¹⁸ 2 Petrus 3:7, zie ook Matteüs 13:40-43

¹⁹ 2 Petrus 3:10-12, Matteüs 24:29, Marcus 13:24

²⁰ 1 Korintiërs 15:53

²¹ Hebreëën 12:26-27

²² Hebreëën 12:6-10

²³ Jesaja 19:22

²⁴ Dordtse Leerregels V, artikel 8

²⁵ Bert Vanhulle, *Gratie in het gevangeniswezen tijdens het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830)*.

²⁶ Lucepedia.nl → De filosofie van Leibniz

²⁷ Matteüs 5 - 7